

THƯ VIỆN TRONG MÔI TRƯỜNG SỐ: NHỮNG XU HƯỚNG, KẾ HOẠCH VÀ CƠ HỘI TRONG NĂM 2022

Năm 2021 là một năm bận rộn đối với các thư viện, trong bối cảnh thống trị của internet và chính sách kỹ thuật số - nhằm hướng tới mục tiêu bắt kịp những biến đổi và thực tiễn phát triển nhanh chóng trong hệ sinh thái kỹ thuật số rộng lớn. Từ việc hỗ trợ các kỹ năng kỹ thuật số đến đào tạo trực tuyến, nâng cao nhận thức về an toàn trực tuyến và tạo điều kiện tiếp cận các dịch vụ công trực tuyến, các thư viện tiếp tục vận động và hướng tới một môi trường kỹ thuật số công bằng và toàn diện hơn.

Một số cuộc thảo luận về việc quản trị internet và các lĩnh vực trọng tâm sẽ được tiến hành vào năm 2022. Những cơ hội nào sẽ mở ra cho thư viện?

HƯỚNG TỚI SỰ KẾT NỐI VÀ INTERNET LẤY CON NGƯỜI LÀM TRUNG TÂM

Việc thảo luận xoay quanh những vấn đề về kỹ thuật số - lĩnh vực đang gặp phải nhiều ý kiến trái chiều trong năm qua. Theo ước tính của Liên minh Viễn thông quốc tế (ITU), số lượng người sử dụng internet đã tăng mạnh, từ khoảng 4,1 tỷ người vào năm 2019 lên 4,9 tỷ người vào năm 2021. Mặc dù đã có những nỗ lực nhằm giải quyết sự bất bình đẳng về kỹ thuật số, nhưng vẫn còn một khoảng cách rất lớn trong hoạt động kết nối trong các khu vực và giữa các khu vực trên thế giới. Số lượng người dùng internet ở các nước kém phát triển đã tăng hơn 20% trong 2 năm qua (so với số lượng tăng 13% ở các nước đang phát triển và 10% trên toàn cầu) nhưng 96% người hoạt động ngoại tuyến hiện sống ở các nước đang phát triển.

Đặc biệt, ITU chỉ ra “khoảng cách rõ ràng giữa sự sẵn có của mạng kỹ thuật số với kết nối thực”. Khoảng 95% dân số toàn cầu có thể truy cập mạng bằng thông rộng 3G hoặc 4G, nhưng thực tế không phải như vậy - vì nhiều lý do, như chi phí kết nối và thiết bị quá cao, các mức độ khác nhau về kỹ năng đọc, tính toán và kỹ thuật số, hoặc do thiếu tự tin,

thiếu sự quan tâm hay thiếu dịch vụ và nội dung liên quan ở địa phương.

Đó là lý do tại sao năm 2021 xuất hiện lời kêu gọi mạnh mẽ về cách tiếp cận lấy con người và người dùng làm trung tâm kết nối. Theo báo cáo tóm tắt của State of Broadband, chuyển đổi kỹ thuật số lấy con người làm trung tâm sẽ tập trung vào tính toàn diện, những tác động của số hóa và những thách thức của việc kết nối từ góc độ người dùng và ở cấp độ cá nhân. Trước buổi Thảo luận chuyên đề cấp cao về Hợp tác và Kết nối Kỹ thuật số của Đại hội đồng Liên hợp quốc (UNGA) năm 2021, các đơn vị từ nhiều lĩnh vực đã đưa ra một bản tuyên bố chung, kêu gọi một cách tiếp cận kết nối có ý nghĩa, lấy con người làm trung tâm. Tuyên bố cũng nhấn mạnh, ngoài các giải pháp kết nối và công nghệ hợp lý, thì việc duy trì quyền con người sẽ là trọng tâm của các nỗ lực thực hiện kỹ thuật số.

Vì vậy, đến năm 2022, IFLA sẽ tiếp tục thu thập các minh chứng, các phương pháp hay và bài học kinh nghiệm của các thư viện đã và đang tiến hành xu hướng quan trọng của hoạt động kết nối lấy con người làm trung tâm.

Một phần của công việc này sẽ được tiếp tục thông qua Liên minh Năng động về Truy cập công cộng trong Thư viện (DC-PAL). Liên minh sẽ hoàn thiện bản dự thảo xem xét các tác động của tiếp cận công cộng đối với internet và công nghệ thông tin trong thư viện. Năm 2022, Liên minh cũng sẽ thực hiện các ý tưởng được thảo luận trong phiên họp DC-PAL IGF năm 2021 - hiểu rõ hơn và đo lường nhu cầu kết nối ở cấp cộng đồng và giá trị độc đáo mà các giải pháp tiếp cận công cộng ở những nơi như thư viện mang lại.

IFLA cũng sẽ tiếp tục xây dựng một cộng đồng mạnh mẽ và sự hiện diện của thư viện tại các cuộc đối thoại và nền tảng quản trị internet sẽ trở nên quan trọng với nhiều bên

liên quan. Trong đó, có Diễn đàn quản trị internet - do Ethiopia chủ trì năm 2022 và Nhật Bản chủ trì năm 2023; và một loạt các Diễn đàn của địa phương, khu vực và quốc gia như cuộc Đối thoại của châu Âu về quản trị internet diễn ra vào ngày 20-22/6/2022.

Một nền tảng quan trọng khác là Diễn đàn của Hội nghị thượng đỉnh Liên hợp quốc về Xã hội thông tin (WSIS). Năm 2022, Diễn đàn WSIS cũng đưa ra đánh giá cao về những nội dung quan trọng mà các thư viện thảo luận và các cách thức hỗ trợ công nghệ thông tin có thể sẽ đóng góp cho cộng đồng, giúp đáp ứng nhu cầu của giới trẻ, người già và người khuyết tật hoặc người có nhu cầu đặc biệt.

IFLA khuyến khích các thư viện, hiệp hội và các chuyên gia thông tin tham gia vào các cuộc thảo luận và nền tảng quản trị internet. Có thể tìm thấy các sự kiện và thông tin tham gia trên các trang web của IGF, WSIS và Mozilla Festival. Những đơn vị quan tâm được mời hưởng ứng lời kêu gọi đóng góp ý kiến theo chủ đề để định hình chương trình nghị sự của IGF 2022 - qua đó, các thành viên thuộc lĩnh vực thư viện toàn cầu có thể chia sẻ ý tưởng dựa trên kinh nghiệm và quan điểm của họ. Đối với các cơ hội tham gia và thảo luận dành riêng cho thư viện, cũng có thể theo dõi các thông báo trên trang web của Hiệp hội Thông tin.

QUY ĐỊNH VÀ SÁNG KIẾN CHÍNH SÁCH MỚI

Xu hướng chung trong tương lai là hướng tới tăng cường các quy định và sáng kiến chính sách mới trong quản trị internet. Năm 2022, EU sẽ tiến hành các bước tiếp theo trong quy trình lập pháp các Luật Dịch vụ và Thị trường Kỹ thuật số, Luật AI, và quy định về quản trị dữ liệu. Trong đó, tăng cường kỹ thuật số tiếp tục là một trong những lĩnh vực chuyên đề mà các thư viện quan tâm khi các khung chính sách này phát triển.

Một lĩnh vực trọng tâm, cụ thể là cách phân bổ các quỹ dành riêng cho việc kết nối. Báo cáo hàng năm của Liên minh về Khả năng chi trả internet, cung cấp thông tin chi tiết về vai trò của Quỹ tiếp cận và Dịch vụ toàn cầu như là chất xúc tác hướng tới

việc kết nối công bằng. Báo cáo cũng chỉ ra mối tương quan giữa các chiến lược truy cập công cộng và khả năng chi trả cho kết nối internet ở một quốc gia. Do đó, một trong những mục tiêu của IFLA trong năm 2022 là thu thập thêm dẫn chứng về môi trường chính sách thuận lợi và các biện pháp đã có hiệu quả trong việc hỗ trợ triển khai kỹ thuật số của các thư viện.

QUYỀN KỸ THUẬT SỐ VÀ NHỮNG QUYỀN CƠ BẢN CỦA CON NGƯỜI

Quyền kỹ thuật số và các quyền cơ bản trong môi trường kỹ thuật số là trọng tâm của nhiều cuộc đối thoại về quản trị internet. Năm 2021 đã có nhiều thay đổi về các quyền này, như: phần mềm gián điệp Pegasus- nỗ lực lập pháp mới nhằm bảo vệ người lao động trong nền kinh tế công nghệ; Khuyến nghị mới của UNESCO về đạo đức AI nhấn mạnh đến việc bảo vệ các quyền cơ bản và phẩm giá con người.

Lĩnh vực thư viện tiếp tục duy trì những cuộc thảo luận quan trọng về các quyền cơ bản của người dùng khi sử dụng kỹ thuật số - từ những lo ngại về quyền riêng tư xung quanh cách các nhà cung cấp dịch vụ xử lý dữ liệu khách hàng đến những nỗ lực đảm bảo sự an toàn và phúc lợi của những người dùng trẻ tuổi trực tuyến.

Đây sẽ là một trong những lĩnh vực hoạt động chính của IFLA. Ủy ban Cố vấn FAIFE (Quyền Tự do Tiếp cận Thông tin và Tự do Biểu đạt) đã thành lập Nhóm Công tác Quản trị Internet. Để theo dõi hoặc tham gia hoạt động này, có thể tìm hiểu thêm trên trang web của FAIFE và đăng ký nhận các bản cập nhật hoặc liên hệ để chia sẻ câu hỏi, ý tưởng.

Đây chỉ là một vài trong số các chủ đề chính có thể định hình sự tham gia của thư viện và hoạt động trong quản trị internet vào năm 2022 - và IFLA mong muốn có nhiều người tham gia vào những chủ đề này trong năm 2022.

H.N.M (lược dịch)

Nguồn: <https://www.ifla.org/news/libraries-for-a-fair-digital-environment-trends-plans-and-engagement-opportunities-in-2022/>